

Stichting
Kinderopvang
Oegstgeest

Pedagogisch beleid

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Welkom	4
1 Organisatie en Personeel	5
1.1 Managers kinderopvang	5
1.2 Pedagogisch team: manager en coaches	5
1.2.1 Manager pedagogiek	5
1.2.2 Elke wijk een eigen pedagogisch coach	5
1.2.3 Inzet uren pedagogiek conform IKK	6
1.3 Vaste pedagogisch medewerkers	6
1.4 Stagiaires	6
1.5 Bureau SKO	7
1.6 Opleidingseisen	7
2 Kindvisie: zo kijken wij naar kinderen	8
3 Pedagogische basisdoelen	9
3.1 Emotionele veiligheid	9
3.1.1 Emotionele veiligheid in ons handelen	9
3.2 Sociale competenties	10
3.2.1 Sociale competenties in ons handelen	10
3.3 Persoonlijke ontwikkeling	10
3.3.1 Persoonlijke ontwikkeling in ons handelen	10
3.4 Culturele en morele ontwikkeling: normen en waarden	11
3.4.1 Culturele en morele ontwikkeling in ons handelen	11
4 Stimulering van de ontwikkeling	12
4.1 Cognitieve ontwikkeling	12
4.2 Motorische ontwikkeling	12
4.3 Sociale ontwikkeling	13
4.4 Emotionele ontwikkeling	13
4.5 Zintuiglijke ontwikkeling	13
4.6 Seksuele ontwikkeling	13
4.7 Spraak- en taalontwikkeling	14
4.8 Specifieke programma's	14
4.8.1 Voorschoolse educatie (VE)	14
4.8.2 Montessori peuterspeelgroepen	15
5 Interactievaardigheden van de pedagogisch medewerker	16
5.1 Sensitieve responsiviteit	16
5.2 Respect voor autonomie	16
5.3 Structuur bieden en grenzen stellen	16
5.4 Praten en uitleggen	17
5.5 Ontwikkelingsstimulering	17
5.6 Begeleiden van sociale interacties	17

6	Stamgroep en wennen	18
6.1	Mentorschap	18
6.2	Wennen aan de opvang	18
6.2.1	Wennen op dagopvang- en peuterspeelzaalgroepen	18
6.2.2	Wennen op de BSO	18
6.2.3	Wennen bij doorstromen naar een andere groep	19
6.3	Samenvoegen van groepen	19
7	Verzorging, inrichting en materialen	21
7.1	Verzorging	21
7.2	Voeding en rituelen	21
7.3	Ontwikkelingsgericht spel: activiteiten	22
7.4	Vrij spel	22
7.5	Uitstapjes	23
7.6	Opendeurenbeleid	23
7.7	Observeren en kindvolgsysteem	23
7.8	Opvallende signalen	23
7.9	Doorgaande ontwikkelingslijn	24
7.10	Gebruik media (BSO)	24
8	Ouders/verzorgers: betrokkenheid, communicatie en samenwerking	25
8.1	Haal- en brengcontacten	25
8.2	Ouderavonden en inspiratieavonden	25
8.3	Oudercommissie (LOC)	25
8.4	Centrale oudercommissie (COC)	25
8.5	Klanttevredenheidsonderzoek: de VerbeterMeter	25
8.6	Klachtenprocedure	25
9	Wettelijke eisen	27
9.1	Beroepskracht-kind-ratio (BKR)	27
9.2	VOG	27
9.3	3-uursregeling	27
9.4	4-ogenprincipe bij dagopvang en peuterspeelzaalgroepen	27
9.5	Meldcode huiselijk geweld	28
9.6	Eisen aan de ruimte	29
	SKO: een goede keuze	30

Welkom

Fijn dat jullie gekozen hebben voor kinderopvang bij SKO. Wij doen er alles aan om ervoor te zorgen dat jouw kind zich bij ons veilig en vertrouwd voelt en veel plezier beleeft samen met leeftijdsgenootjes. We kijken naar wat je kind nodig heeft en zorgen voor een stimulerende en liefdevolle omgeving waarin het voldoende aandacht krijgt. Een kind moet zich prettig voelen tijdens de opvang, zodat ouders/verzorgers zich zonder zorgen op andere activiteiten kunnen concentreren. Ons doel is dat je kind zich tijdens de opvang met plezier kan ontwikkelen in de groep. In dit pedagogisch beleidsplan beschrijven we hoe we dat doel bereiken.

Naast dit pedagogisch beleid hebben we voor elke opvanglocatie een informatieboekje waarin de praktische zaken bij jullie eigen opvanglocatie staan omschreven. Het pedagogisch beleid en het informatieboekje geven ouders de belangrijkste informatie rondom de opvang.

Kinderopvang biedt kinderen de mogelijkheid om in groepsverband samen met andere kinderen op te groeien. Bij ons kunnen ze met elkaar spelen, van elkaar leren, kennismaken met andere normen en waarden en in contact komen met een andere wereld dan die van thuis. Kinderen leren elkaar nieuwe vaardigheden, maken veel sociale contacten en ontwikkelen hun zelfvertrouwen. Deze vaardigheden geven hen een brede basis voor een goede ontwikkeling. Daarom neemt deelname aan zo'n groep pedagogisch gezien een belangrijke plaats in.

Hoe onze groepen eruit zien, verschilt per locatie. Overal werken we met stamgroepen waarbinnen de kinderen zich veilig kunnen ontwikkelen. In de dagopvang wordt vooral gewerkt in verticale groepen en op de buitenschoolse opvang (BSO) hangt de leeftijdsindeling af van de grootte van de locatie. Hoe groter de locatie, des te meer leeftijdsgroepen. Op de locaties zelf kun je hier meer informatie over krijgen.

Dit pedagogisch beleidsplan is van toepassing op alle vormen van opvang binnen SKO: dagopvang, peuterspeelzaal, BSO, voorschoolse opvang (VSO) en tussenschoolse opvang (TSO). Het beleidsplan is tot stand gekomen in samenwerking met onze pedagogisch medewerkers en coaches en is voorgelegd aan de oudercommissies. Ons beleid voldoet aan de bestaande wet- en regelgeving. Het vormt de basis voor het handelen van pedagogisch medewerkers.

Graag laten we in dit plan aan jullie zien hoe wij met kinderen omgaan. Na een korte introductie van onze organisatie, beschrijven we onze kindvisie en hoe deze wordt vertaald naar een aantal pedagogische uitgangspunten. Vervolgens laten we zien wat dit betekent voor ons handelen in de praktijk en de manier waarop wij met kinderen omgaan. In de laatste hoofdstukken worden de samenwerking met ouders/verzorgers en de eisen met betrekking tot kwaliteit en ons personeel beschreven.

Elk protocol of specifiek beleid waarnaar verwezen wordt in dit document is op te vragen bij de manager kinderopvang.

1 Organisatie en Personeel

SKO biedt verschillende soorten opvang voor kinderen van 0 tot en met 14 jaar:

- In de dagopvang vangen wij kinderen van 0 tot 4 jaar de hele dag op.
- In de peuterspeelzaal spelen kindjes van 2 tot 4 jaar in de ochtend.
- De BSO vangt kinderen van 4 tot 14 jaar op buiten schooltijden.

Verdeeld over Oegstgeest liggen verschillende BSO's, peuterspeelzalen en dagopvanglocaties van SKO. Het werkgebied is opgedeeld in vijf verschillende wijken: Haaswijk, Oegstgeest Midden, Rhijngeest, Voscuyl en Poelgeest. Iedere wijk heeft een eigen manager kinderopvang en pedagogisch coach op HBO niveau. Alle locaties worden ondersteund door Bureau SKO. Het managementteam bestaat uit de directeur-bestuurder, de manager organisatie & HRM, de manager finance & control, de manager pedagogiek en een manager kinderopvang.

1.1 Managers kinderopvang

Elk werkgebied wordt aangestuurd door een manager kinderopvang. De manager stuurt de teams in haar wijk aan en zorgt ervoor dat zij hun werk goed kunnen uitvoeren. De manager is verantwoordelijk voor een optimaal succes van haar locaties. Verder werkt ze samen met verschillende partners in de wijk om te zorgen voor een afgestemd aanbod rond het kind. De manager wordt in haar werk ondersteund door een pedagogisch coach, een administratief medewerker en Bureau SKO.

1.2 Pedagogisch team: manager en coaches

Het pedagogisch team van SKO is het pedagogisch geweten van de organisatie en houdt zich bezig met de ontwikkeling van het pedagogisch beleid en de coaching van pedagogisch medewerkers in het pedagogisch handelen. Deze ondersteuning is gericht op het continu blijven verbeteren van onze pedagogische kwaliteit om zo elke dag het beste van onszelf aan kinderen te kunnen bieden. Het pedagogisch team wordt gevormd door de manager Pedagogiek, een aantal pedagogisch coaches en medewerkers die Video Interactie Begeleiding geven (VIB), waarbij de manager Pedagogiek verantwoordelijk is voor de inhoudelijke aansturing van het pedagogisch team.

1.2.1 Manager pedagogiek

SKO heeft een manager pedagogiek die eindverantwoordelijk is voor het pedagogisch beleid van alle locaties. De manager pedagogiek zorgt voor een goede samenwerking en uitvoering van de taken van het pedagogisch team. Daarnaast is de manager pedagogiek verantwoordelijk voor het volgen van de ontwikkelingen, regelgeving en trends binnen de kinderopvang. De manager pedagogiek valt rechtstreeks onder de directeur-bestuurder van Bureau SKO.

1.2.2 Elke wijk een eigen pedagogisch coach

SKO is opgedeeld in 5 wijken binnen Oegstgeest. Elke wijk wordt aangestuurd door een manager Kinderopvang. De manager wordt hierbij ondersteund door een eigen pedagogisch coach (en een administratieve ondersteuner).

De pedagogisch coach is verantwoordelijk voor de werkbegeleiding van elke groep waar groeps- en individuele coaching van pedagogisch medewerkers plaatsvindt. De coaching is gericht op het verbeteren van de pedagogische kwaliteit van de werkzaamheden en professionele ontwikkeling van de pedagogisch medewerkers. De pedagogisch coach voert VIB uit (en/of wordt daarin ondersteund), werkt nieuwe medewerkers in, biedt individuele coaching waar nodig en zorgt voor de implementatie en uitvoering van het pedagogisch beleid. Naast de wijkgerichte ondersteuning

voeren zij ook overkoepelende SKO-brede taken uit op het gebied van pedagogiek. Zo houden zij met elkaar als pedagogisch team de kwaliteit van de pedagogiek op een hoog niveau.

1.2.3 Inzet uren pedagogiek conform IKK

In totaal werken bij SKO 89 FTE aan pedagogisch medewerkers verdeeld over 12 locaties. Conform de eisen die worden gesteld vanuit de wet IKK geldt een inzet aan pedagogische coaching en implementatie en ontwikkeling van het pedagogisch beleid van 1490 uur per jaar. Hierbij geldt dat 600 uur per jaar (50 uur x 12 locaties) wordt ingezet voor ontwikkeling en implementatie van pedagogisch beleid en 890 uur per jaar (10 uur x 89 fte) voor coaching van pedagogisch medewerkers. We kiezen er bewust voor om veel meer uren aan pedagogische ondersteuning in te zetten dan wettelijke vereist.

Elke pedagogisch medewerker ontvangt jaarlijks coaching. Elke groep van gemiddeld drie pedagogisch medewerkers krijgen per week 1,5 uur begeleiding van de pedagogisch coach (0,5 uur per medewerker per week). Daarnaast krijgen alle nieuwe en flex-medewerkers VIB (1 tot 3 x per jaar). Afhankelijk van de wensen en ontwikkelvragen van pedagogisch medewerkers wordt extra individuele coaching aangeboden.

Totaal wordt vanuit het pedagogisch team ingezet:

- Ontwikkeling van pedagogisch beleid en implementatie: 38,5 uur per week
- Begeleiden en coachen van pedagogisch medewerkers: 88,5 uur per week

Effectief betekent dit een inzet van (127 uur x 46 weken) 5842 uur op jaarbasis. Het pedagogisch team verzorgt daarnaast ook een deel van de pedagogische opleidingen voor pedagogisch medewerkers (zoals VE en Oog voor Interactie, Babyspecialist etc) binnen onze SKO academie. Met deze omvang van het pedagogisch team binnen SKO zorgen we ervoor dat pedagogiek de aandacht krijgt die het verdient en we continu een hoge kwaliteit opvang kunnen bieden.

1.3 Vaste pedagogisch medewerkers

Op alle groepen werken wij met vaste pedagogisch medewerkers. Zij zijn de spil van de opvang, want zij werken direct met de kinderen. Naast verzorgende taken, begeleiden en stimuleren zij de kinderen op een pedagogisch verantwoorde manier. Verder zorgen zij voor een goede samenwerking en overdracht naar ouders/verzorgers en collega's. De pedagogisch medewerkers worden ondersteund door hun manager kinderopvang en een pedagogisch coach.

Pedagogisch medewerkers volgen jaarlijks trainingen zodat ze up-to-date blijven op hun vakgebied. Verder krijgen ze ieder jaar video interactie begeleiding (VIB). Hiermee wordt voor henzelf zichtbaar hoe zij werken met kinderen en waar ze zichzelf kunnen verbeteren. Ook verdiepen zij zich in diverse thema's die besproken worden tijdens de maandelijkse teamvergaderingen.

Naast onze vaste pedagogisch medewerkers hebben wij een pool van vaste invalkrachten die wij zoveel mogelijk inzetten op steeds dezelfde kinderopvanglocaties, zodat ook zij een vertrouwd gezicht zijn voor de kinderen. Zowel de vaste pedagogisch medewerkers als de invalkrachten vallen rechtstreeks onder de verantwoordelijkheid van de manager kinderopvang en hebben maandelijks een werkoverleg met hun pedagogisch coach.

1.4 Stagiaires

SKO neemt ieder jaar stagiaires aan van de pedagogische opleidingen beroepsopleidende leerweg (BOL) en beroepsbegeleidende leerweg (BBL). Stagiaires staan boventallig op de groep en lopen over het algemeen één schooljaar stage. Zij worden op de groep begeleid door een werkbegeleider en daarnaast ook door een praktijkopleider. De taken van stagiaires bestaan uit meekijken, meedoen

en het uitvoeren van activiteiten. Dit gebeurt altijd onder de verantwoordelijkheid van de vaste pedagogisch medewerkers. Naarmate stagiaires verder zijn in de opleiding krijgen ze meer verantwoordelijkheden. Studenten die in hun derde jaar zitten worden bij goed functioneren ingezet op hun eigen groep. Bij de inzet van stagiaires houden we ons aan de gestelde eisen van de [CAO Kinderopvang](#).

1.5 Bureau SKO

Bureau SKO ondersteunt alle locaties in allerlei in overkoepelende zaken zoals het pedagogisch beleid, kwaliteit, veiligheid, communicatie, klantenservice, administratie, HRM en financiën. Op onze [website](#) staan de directe telefoonnummers van deze afdelingen.

1.6 Opleidingseisen

Al onze pedagogisch medewerkers, managers, invalmedewerkers en pedagogisch coaches voldoen aan de wettelijke eisen. Meer informatie over deze eisen is te vinden in de [CAO Kinderopvang](#).

Pedagogisch medewerkers die werkzaam zijn in de dagopvang kunnen in de BSO en de TSO/ VSO werken. Andersom is dit niet het geval. Niet alle opleidingen waarmee pedagogisch medewerkers in de BSO werkzaam mogen zijn, bieden mogelijkheden om te werken in de dagopvang.

2 Kindvisie: zo kijken wij naar kinderen

Onze visie op kinderen is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- **Kinderen zijn uniek.**
Ieder kind is anders en dat waarderen wij. Wij respecteren kinderen om wie ze zijn en zijn erop gericht ieder kind écht te zien. Elk kind ontwikkelt zich op zijn eigen manier en in zijn eigen tempo. Wij gaan ervan uit dat kinderen zich onder de juiste omstandigheden vanzelf ontwikkelen en we stimuleren ze wanneer dat nodig is. Wij vinden het onze taak om ervoor te zorgen dat kinderen plezier beleven.
- **Kinderen ervaren vanuit hun belevingswereld.**
Wij vinden het belangrijk om aan te sluiten bij de belevingswereld van het kind: het kind bepaalt en wij volgen. Vanuit die beleving geven we ze de ruimte hun talenten te ontwikkelen. Wij verdiepen ons in de leefwereld van het kind om erop aan te kunnen sluiten. Dit vereist van de medewerkers dat zij goed kijken naar kinderen, hen observeren en een goed inzicht hebben in de ontwikkeling van het kind. Hierbij is goede communicatie en samenwerking met de ouders over de behoeften van hun kind belangrijk.
- **Kinderen zijn gericht op het aangaan van sociale interacties.**
Jonge baby's willen contact maken, zowel met volwassenen als met andere kinderen. Langzaam ontstaan er interacties en wij begeleiden ze hierbij. Oudere kinderen gaan op zoek naar interactie met leeftijdgenoten. Wij laten ze hierin hun eigen weg vinden, maar indien nodig begeleiden we deze sociale interacties op een positieve manier.
- **Kinderen zijn nieuwsgierig.**
Al van jongs af aan willen de meeste kinderen de wereld om zich heen verkennen. Een baby is nieuwsgierig naar een speeltje dat rammelt of een kindje dat langsloopt. Een ouder kind is nieuwsgierig naar de werking van iets of naar de omgeving waarin het speelt. Daarbij gaan andere kinderen een steeds grotere rol spelen.
- **Kinderen leren spelenderwijs.**
Spelen is voor kinderen een natuurlijk proces om de wereld te ontdekken. We geven kinderen daarom veel vrijheid om te spelen zonder een door de volwassene opgesteld doel. Zij geven de richting aan. Wij laten een kind, gewoon kind zijn om mens te worden.

3 Pedagogische basisdoelen

Ons pedagogisch beleid geeft vorm aan onze visie op kinderen. De basis hiervan is terug te vinden in de doelen van hoogleraar Marianne Riksen-Walraven. Deze doelen zijn opgenomen in de Wet Kinderopvang en betreffen de volgende gebieden:

- Emotionele veiligheid
- Ontwikkeling van sociale competenties
- Persoonlijke ontwikkeling
- Culturele en morele ontwikkeling

Op onze eigen manier geven wij invulling aan deze doelen. Van ieder kind volgen en brengen we de ontwikkeling op alle gebieden in kaart. Naar aanleiding daarvan houden we gesprekken met ouders/verzorgers.

3.1 Emotionele veiligheid

Wij bieden een veilige basis, een 'thuis' waar kinderen kunnen ontspannen en zichzelf kunnen zijn. Kinderen zijn nieuwsgierig naar hun omgeving, maar dat is pas mogelijk wanneer zij zich emotioneel veilig voelen. Om dit te bereiken gaan we respectvol om met ieder kind en scheppen de voorwaarden waarbinnen de kinderen zich in een warme, uitdagende omgeving kunnen ontwikkelen. We zorgen ervoor dat kinderen zich emotioneel veilig voelen en ondersteunen hen als ze dat nodig hebben. We kijken naar en hebben aandacht voor alle kinderen en hun behoeften. Daarbij benoemen we de gevoelens van de kinderen zodat ze deze leren herkennen en ermee om leren gaan.

Baby's en jonge kinderen hebben vaak extra aandacht nodig. Zeker wanneer zij voor het eerst de dagopvang, peuterspeelzaal of BSO bezoeken. In overleg met ouders/verzorgers laten we kinderen meerdere keren wennen zodat de overgang met thuis soepel kan verlopen. Dat geldt ook voor de overgang van dagopvang naar BSO.

Voor optimale ontwikkelingsmogelijkheden is de inrichting van de binnen- en buitenruimte uitdagend, veilig en overzichtelijk. De ruimtes zijn opgeruimd, fris en er zijn diverse hoeken. Het kind moet zich er veilig voelen. Ruimtes zijn afgestemd op de ontwikkelingsfase en leeftijd van het kind en bieden geborgenheid. Tegelijkertijd zijn ruimtes uitdagend. Zo hebben we bijvoorbeeld voor de BSO-kinderen in de zomermaanden de Blokhut tot onze beschikking, een ruimte van de scouting waar de kinderen heerlijk buiten kunnen spelen op recreatie-eiland Koudenhoorn in Warmond.

Vanzelfsprekend ziet de ruimte voor jonge kinderen er anders uit dan voor oudere kinderen. Het moet immers passen bij hun leeftijd en ontwikkelingsfase.

3.1.1 Emotionele veiligheid in ons handelen

- Wij reageren responsief en sensitief op elk kind. Dat betekent dat we echt ingaan op wat het kind zegt, doet en laat zien.
- Ieder kind dat binnenkomt, wordt door ons begroet en krijgt persoonlijke aandacht.
- Elke dag kijken we naar de behoeften van de kinderen in de groep en daarop aansluitend beslissen we welke activiteit of spel passend is op dat moment.
- Ieder ontwikkelingsgebied wordt waar mogelijk gestimuleerd en de ontwikkeling van de kinderen wordt nauwlettend gevolgd.
- We hebben respect voor de autonomie van het kind; een kind mag een eigen wil hebben en zelfstandig beslissingen nemen, binnen veilige grenzen.
- We hebben rituelen en structuren die passen bij de ontwikkelingsleeftijd van het kind.

- We bieden een vaste dagindeling met terugkerende activiteiten.
- We reageren positief en met zorg op de kinderen en op elkaar.
- We luisteren goed naar ieder kind en leggen uit waarom iets wel of niet kan.
- Als iets niet kan, bieden we het kind een alternatief.

3.2 Sociale competenties

Kinderen zijn van jongs af aan gericht op het aangaan van sociale interactie. Een peuterspeelzaal, dagopvang of BSO is een ideale plek voor het oefenen van sociale vaardigheden en het oefenen van sociale interacties. Door met elkaar te spelen, ruzietjes op te lossen, ervaringen te delen en leren te overleggen ontwikkelt een kind sociale competenties. Al onze ruimten, binnen en buiten, en het spelmateriaal zijn afgestemd om de ontwikkeling van deze vaardigheden te bevorderen. In een speelse setting kan er volop worden geoefend en als het nodig is, helpen we kinderen door het begeleiden van deze interacties. Op deze manier kunnen de kinderen de sociale competenties, die ook voor later belangrijk zijn, oefenen.

3.2.1 Sociale competenties in ons handelen

- Wij begeleiden interacties van kinderen; wij stimuleren kinderen samen te spelen en te luisteren naar elkaar zodat ze leren rekening te houden met elkaar.
- We stimuleren de ontwikkeling van het inlevingsvermogen door kinderen te laten kijken naar de gevolgen van hun handelen.
- Wij houden in de gaten of kinderen zich goed voelen in de interacties die plaatsvinden en of ze plezier hebben met elkaar.
- We geven kinderen de tijd en de ruimte om bij onenigheid zelf tot een oplossing te komen. Als dat niet lukt, bieden wij op een open, vragende manier ondersteuning aan.
- We helpen elk kind om mee te doen met de groep, rekening houdend met de behoeften en het karakter van het kind. Als een kind niet mee wil doen, respecteren we dat.
- Er zijn vaste momenten op de dag om samen gevoelens, gedachten en gebeurtenissen te delen, bijvoorbeeld tijdens het eten en drinken.
- We stimuleren gezamenlijk spel. De inrichting van de ruimte, het spelmateriaal en ons activiteiten aanbod is hierop aangepast.
- We geven kinderen het goede voorbeeld hoe om te gaan met anderen. Dit laten we zien in onze relaties naar kinderen en in onze relaties met ouders/verzorgers en anderen.
- Middels jaarlijkse trainingen video interactie begeleiding (VIB) wordt de interactie tussen pedagogisch medewerker en kinderen versterkt.

3.3 Persoonlijke ontwikkeling

Kinderen willen van nature leren en hun persoonlijke competenties ontwikkelen. Wij bieden daarvoor de ruimte. Bij persoonlijke competenties denken wij bijvoorbeeld aan zelfstandigheid, zelfvertrouwen en flexibiliteit. Al die vaardigheden die nu en later nodig zijn om goed te functioneren. Kinderen leren door te spelen en meestal gaat dit vanzelf. Wij volgen kinderen in hun ontdekkingstocht en hun belevingswereld. Wij gaan daarin mee en als het nodig is, ondersteunen wij ze daarin.

3.3.1 Persoonlijke ontwikkeling in ons handelen

- We laten kinderen zelf ontdekken en uitproberen.
- We stimuleren kinderen om zelfstandig en flexibel te worden door ze verantwoordelijkheid te geven, keuzes te laten maken en een eigen inbreng (kinderparticipatie) te geven. Hiermee willen we hun zelfvertrouwen versterken.

- Wij bieden ruimten en materialen die zijn afgestemd op de leeftijd en ontwikkelingsfase van het kind.
- We stimuleren de kinderen door materialen en activiteiten aan te bieden die afwisselend en nieuw zijn (bijvoorbeeld via natuuractiviteiten).
- We zijn ons bewust van de mogelijke verschillen in ontwikkeling en gedrag van kinderen en stemmen ons activiteitsaanbod en handelen hierop af.
- De activiteiten die we aanbieden zijn gericht op alle aspecten van de ontwikkeling (sociaal-emotionele, taal, cognitieve, creatieve en motorische vaardigheden).
- Op een aantal locaties voor dagopvang en peuterspeelzalen bieden we voorschoolse educatie (VE) aan die past bij de leeftijd en behoefte van het kind. Dit programma is onderdeel van onderwijsachterstandenbeleid van de overheid.
- Met een open en positieve houding praten we met ieder kind over de vragen en situaties die bij hun leeftijd passen. Dit doen we op ooghoogte van het kind en met een rustige, zachte stem.

Tijdens het bramen plukken in de moestuin zagen de kinderen een kikkertje. Bram had de kikker gevangen en Anne had een mooi huisje gemaakt van gras, blaadjes en takken in de bak waar de bramen voor bedoeld waren. De kinderen hadden zichtbaar meer plezier in het spelen met de kikkers. Die bramen plukken we wel een andere keer!

3.4 Culturele en morele ontwikkeling: normen en waarden

De diversiteit binnen de dagopvang en de BSO is veel groter dan thuis. Dit biedt kinderen de mogelijkheid om zich de cultuur van onze samenleving eigen te maken. Door kennis te maken met elkaars achtergrond leren kinderen zich te verplaatsen in elkaar. Wij helpen ze door het begeleiden van de morele ontwikkeling en normen en waarden. We zijn ons in de begeleiding van de kinderen bewust van onze eigen normen en waarden en de verschillen die we daarin kunnen hebben, ook met ouders/verzorgers. We gaan hierover in gesprek om zo tot een goede begeleiding te komen.

De tafel staat gedekt om te gaan eten. Huishoudelijk medewerker Vera komt binnen met de warme maaltijd voor de kinderen. Lisa roept: "wat eten wij vandaag?" Vera zegt: "aardappelen, rode kool en vlees. Vinden jullie dat lekker?" "Ja!" roepen de kinderen. Mohammed zegt: "ik mag geen vlees". Fiene zegt: "waarom mag jij geen vlees?" Dat is nog moeilijk om uit te leggen voor Mohammed. De pedagogisch medewerker legt uit dat sommige mensen geen vlees eten omdat zij daar niet van houden, of omdat dit niet past bij hun geloof. De kinderen stellen nog wat vragen en zo ontstaat er een gezellige sfeer aan tafel en worden alle borden leeg gegeten.

3.4.1 Culturele en morele ontwikkeling in ons handelen

- We brengen kinderen algemeen geldende normen en waarden bij.
- We geven het goede voorbeeld.
- We herkennen en belonen positief gedrag.
- We steunen kinderen in het ontwikkelen van respect voor anderen.
- We stimuleren kinderen om zich op een respectvolle manier naar elkaar te uiten.
- We stellen grenzen: pesten, elkaar pijn doen en zonder toestemming aan elkaars spullen komen mag niet.
- We laten kinderen stapsgewijs kennis maken met de wereld om hen heen; onze activiteiten en uitjes maken kinderen nieuwsgierig naar hun omgeving.
- We benoemen wat we zien, ervaren en beleven. Het beleven van verschillende opvattingen mag. We houden te allen tijde respect voor de autonomie van het kind.
- Bij SKO zijn kinderen alleen functioneel bloot, bijvoorbeeld wanneer ze een schone luier krijgen of tijdens wc-momenten.

4 Stimulering van de ontwikkeling

In ons werken met kinderen zijn wij doelgericht bezig met de ontwikkeling van de kinderen. Wij zorgen ervoor dat de stimulering van alle ontwikkelingsgebieden dagelijks aan bod komt. Met behulp van onze observatiemethode volgen wij de ontwikkeling van alle kinderen. Hieronder beschrijven we de verschillende ontwikkelingsgebieden en wat wij doen om dit ontwikkelingsgebied te stimuleren.

4.1 Cognitieve ontwikkeling

De cognitieve ontwikkeling omvat de ontwikkeling van het denken. Jonge en ook oudere kinderen leren vooral van spelen en dingen doen. Wij zorgen voor de randvoorwaarden waarbinnen ze dit ontwikkelingsgebied goed kunnen ontplooiën. Wanneer een kind buiten speelt, een puzzel maakt, een bordspel speelt, met klei bezig is of samen met andere kinderen speelt, is dat goed voor de cognitieve ontwikkeling. Het leert er allerlei cognitieve vaardigheden mee. Allemaal mogelijkheden die wij ruimschoots voor handen hebben, zowel op de peuterspeelzaal, de dagopvang als op de BSO.

Tijdens een spelletje Monopoly Junior roept Davey: "Die koop ik!". Ik ben 'de bank' en zeg: "Dat kost dan €30". Davey telt zijn geld: "10, 20, 30". Hij betaalt mij en krijgt het kaartje. Nu is Alex aan de beurt en hij wil de kermis kopen. "De kermis is €25" zeg ik. Alex kijkt naar zijn geld, dan kijkt hij naar mij. "Wat is er?" vraag ik. "Ik heb het geld niet, ik heb maar €24" zegt Alex. "Dat is jammer Alex, dan kun je de kermis niet kopen. Misschien kom je in de volgende beurt op iets wat je wel kunt kopen" zeg ik. Alex knikt en geeft de dobbelsteen aan Davey.

4.2 Motorische ontwikkeling

Kinderen zitten meer dan vroeger. Daarom vinden wij het belangrijk dat we goede buitenspeelruimten aanbieden, voor alle leeftijden en voor alle ontwikkelingsfasen. Buiten kunnen kinderen naar hartenlust bewegen, klimmen en klauteren. Ook binnen hebben we vaak speelruimtes, hallen of gymzalen waar de mogelijkheid bestaat tot beweegactiviteiten.

Van jongs af aan zijn we bewust bezig met het stimuleren van de grove en de fijne motoriek. We bieden baby's al op jonge leeftijd verschillende materialen aan waarmee ze hun motoriek kunnen ontwikkelen. Dit geldt ook voor peuters. Zij leren kleuren, verven, knippen en plakken. Maar ze leren bijvoorbeeld ook om de auto in de parkeergarage te parkeren of om de pop aan te kleden.

Veel BSO kinderen vinden het ook leuk om te plakken, knippen, kleuren en te knutselen met allerlei materialen. Wij zorgen ervoor dat er materialen voor handen zijn die aantrekkelijk zijn voor kinderen en die ze zelf kunnen pakken.

In de gang staat een 'beweegbak' met allerlei spullen om te bewegen. Klaas kiest een emmer vol tennisballen. De pedagogisch medewerker legt uit wat de bedoeling is. De kinderen staan te wachten tot de pedagogisch medewerker de emmer in één keer leeg gooit. Zij rennen hard achter de ballen aan en proberen zo veel mogelijk ballen te pakken. Zij leggen de ballen terug in de emmer en dit herhaalt zich een aantal keer. De kinderen genieten volop van het samen rennen en hebben veel plezier.

4.3 Sociale ontwikkeling

Het mooie van de opvang in groepen is dat er legio mogelijkheden bestaan om de sociale ontwikkeling te oefenen. Kinderen spelen met en leren van elkaar. Ze kijken naar elkaar en imiteren elkaar. Ze dagen elkaar uit, maken ruzie met elkaar en leren het samen op te lossen. Wij zijn hierin ondersteunend: als kinderen er onderling niet uitkomen, proberen wij samen met hen op een positieve manier naar een oplossing te zoeken.

Roel (7) en Emiel (8) hebben ruzie om de bal. Roel wil voetballen en Emiel wil trefbal spelen. Er ontstaat ruzie en ze schelden elkaar uit. Ik zie dit gebeuren en neem de jongens mee naar een rustige plek. Ik ga tussen hen in zitten. Ik vraag wat er gebeurd is en luister naar het verhaal van Roel en naar het verhaal van Emiel. "Hoe kunnen we dit oplossen?" vraag ik en geef hen de ruimte. De jongens praten met elkaar over hoe ze het kunnen oplossen. Ze besluiten samen eerst een potje te voetballen en daarna met de groep trefbal te spelen. Ik geef Roel en Emiel een compliment dat ze samen tot deze oplossing zijn gekomen.

4.4 Emotionele ontwikkeling

Van jongs af aan bezitten kinderen emoties. Het uiten van emoties begint eenvoudig: je weet dat er iets is wanneer een baby huilt. Peuters uiten hun emoties door heel blij of juist driftig te worden. Ze zijn nog erg op zichzelf gericht. Kleuters gaan zich verplaatsen in anderen en voelen meer dan alleen hun eigen gevoelens. Er is een begin van het inleven in de emoties van anderen. Als een kleuter blij is, kunnen andere kleuters mee blij zijn. Als een kleuter verdrietig is, kunnen anderen troosten. Wanneer kinderen ouder worden, wordt hun wereld uitgebreider en complexer, en de daarmee gepaard gaande emoties ook. Het is de taak van de pedagogisch medewerkers om kinderen te ondersteunen in het leren van het uiten van hun emoties.

4.5 Zintuiglijke ontwikkeling

Baby's moeten hun zintuigen leren gebruiken en hebben deze vervolgens nodig om de wereld te ontdekken. Baby's ontwikkelen hun gehoor en hun zicht; de eerste maanden leren ze steeds beter zien en horen. Ze kunnen materialen en mensen volgen op geluid en door ernaar te kijken. Baby's leren grijpen en stoppen alles in hun mond. Dat heeft een functie: ze tasten materialen af en voelen de verschillen.

In ons voedingsbeleid staat dat we het belangrijk vinden dat baby's leren proeven. Zij moeten hun smaak namelijk nog ontwikkelen. Dit geldt echter ook voor oudere kinderen. Daarom vinden we het belangrijk dat ze allerlei verschillende levensmiddelen tot hun beschikking krijgen, waaruit ze kunnen kiezen. Wij stimuleren bewust de zintuiglijke ontwikkeling: hoe voelt iets, hoe smaakt het, maar ook wat vind je leuk om te horen. Met de oudere kinderen gaan we bijvoorbeeld op zoek naar voorwerpen door goed te kijken en te zoeken.

Er staan 4 bakken op de grond in de gang. In elke bak zit een ander materiaal: er is zand, schelpen, gras en blaadjes. Sam (3) mag zijn schoenen en sokken uitdoen en met zijn blote voeten in de eerste bak gaan staan. "Wat voel je Sam?" vraag ik. Sam kijkt mij aan. "Voelt het hard of zacht, koud of warm?" Sam wiebelt met zijn voeten heen en weer. "Het kriebelt een beetje tussen mijn tenen!" Hij kijkt trots en stapt zelf in de tweede bak.

4.6 Seksuele ontwikkeling

Seksualiteit bij kinderen heeft vooral te maken met het ontdekken van het eigen lichaam en dat van de ander. Daarbij horen gevoelens van intimiteit, geborgenheid, spanning en het goed omgaan met elkaar. Wij vinden het belangrijk dat de kinderen deze seksuele of sensuele gevoelens mogen hebben. Wij willen nieuwsgierigheid van kinderen niet inperken en ze de kans geven hun seksualiteit

te ontdekken. Wel geven we hierbij grenzen aan: kinderen raken hun eigen geslachtsdelen niet aan in de groep, kinderen mogen elkaar geen pijn doen bij bijvoorbeeld doktertje spelen en raken niet elkaars geslachtsdelen aan. Binnen SKO zijn er afspraken gemaakt over de benamingen die gebruikt worden voor de geslachtsdelen, namelijk vagina en piemel.

Sven en Iris zijn aan het spelen. Sven slaat Iris op haar billen. Iris schrikt hiervan en roept: "Stop hou op Sven!". Ik kom er bij en laat Sven zien dat Iris geschrokken is. "Dat heb je goed gezegd, Iris. Je bent de baas over je eigen lijf." Ik kijk Sven aan "Goed van jou Sven dat je naar Iris hebt geluisterd. Zag je dat Iris er van schrok?". Sven knikt. "Fijn dat je dat hebt gezien Sven."

We vinden het belangrijk om open en positief te staan tegenover seksualiteit zodat kinderen leren dat dit een onderwerp is waarover ze gewoon mogen praten. Als kinderen hier vragen over hebben, gaan we hier serieus op in. Het initiatief tot seksuele voorlichting ligt echter bij de ouders/verzorgers. Wel leren wij kinderen hun grenzen aan te geven. Wij willen dat kinderen weerbaar zijn, ook op seksueel gebied.

Wij hebben een protocol ontwikkeld voor pedagogisch medewerkers voor het omgaan met de seksualiteit van kinderen. Ook wordt het thema jaarlijks besproken in het themaoverleg.

4.7 Spraak- en taalontwikkeling

Met name jonge kinderen bouwen een enorme woordenschat op. Een kind van twee jaar kan vaak al wat 2-woordzinnen zeggen, of soms zelfs meer, en een kind van 4 jaar praat meestal in uitgebreide zinnen. Wij zijn als pedagogisch medewerkers de hele dag door bewust met taal bezig, zowel bij baby's als bij oudere kinderen. Dit doen wij door zelf het goede voorbeeld te geven, door gesprekken aan te gaan met het kind, door voor te lezen en door kinderen zoveel mogelijk te betrekken bij activiteiten, bijvoorbeeld bij het opruimen van het speelgoed, de afwas of de was. Ondertussen worden gesprekken gevoerd en wordt alles benoemd. Kinderen leren ook van de gesprekken die zij met elkaar voeren. Zo blijft hun woordenschat toenemen en leren ze steeds meer de juiste grammaticale constructies gebruiken.

In de peutergroepen komt ieder jaar een logopediste van de Onderwijs Adviesdienst kinderen observeren met een opvallende spraak- taalontwikkeling. Hierbij let ze ook op mondmotoriek. Op basis hiervan geeft ze ouders/verzorgers en pedagogisch medewerkers adviezen.

4.8 Specifieke programma's

Bij alle groepen van SKO werken we aan bovenstaande ontwikkelingsgebieden. Daarnaast hebben we ook nog groepen waar we ons nog specifiek richten op bepaalde onderdelen of een visie.

4.8.1 Voorschoolse educatie (VE)

Binnen SKO hebben we een aantal groepen die het officiële [VE](#)-programma aanbieden. Wij werken met de methode Uk & Puk. Hiervoor hebben alle pedagogisch medewerkers van deze groepen een opleiding VE gevolgd. De overige baby- en peutergroepen van SKO werken of gaan in de toekomst ook via deze methode werken maar zullen geen officiële VE-locatie zijn. Het betekent wel dat alle kinderen kunnen profiteren van deze thematische werkwijze.

Uk & Puk is een methode die gericht is op het stimuleren van de taalontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling, motorische en zintuiglijke ontwikkeling en rekenprikkels van kinderen. Uk & Puk bestaat uit allerlei activiteiten rondom verschillende thema's. De thema's zijn zo gekozen dat ze dichtbij de belevingswereld van het kind staan. Iedere zes weken is er een ander thema waarbij op een zeer speelse wijze, gericht wordt gewerkt aan de ontwikkeling van de kinderen. Kinderen doen nieuwe ervaringen op en leren spelenderwijs nieuwe vaardigheden. Daarbij is

ouderparticipatie van groot belang. Zij worden intensief betrokken bij het programma zodat er sprake is van een doorgaande lijn en kinderen nog enthousiaster worden van wat ze kunnen.

Knuffelbeer Puk heeft tijdens het eten op zijn kleren geknoeid, hij moet schone kleren aan. Manon zegt: "we moeten zijn kleren gaan wassen." Dat is een goed idee. Manon gaat Puk uitkleden en Menno pakt een teil. Samen gaan ze de kleren wassen en daarna drogen. Als de kleren droog zijn wordt Puk weer aangekleed. De spullen worden opgeruimd en ondertussen praten de kinderen onderling en met de pedagogisch medewerker over alle voorwerpen die aan bod komen met deze activiteit.

4.8.2 Montessori peuterspeelgroepen

Sinds 2014 zijn we bij onze locatie Uit&Thuis, in nauwe samenwerking met de Montessorischool, een Montessori peutergroep voor 2- tot 3-jarigen gestart. In deze groep werken we volgens de opvoedkundige en onderwijskundige visie van Maria Montessori. Zo bieden we iets extra's voor kinderen die straks naar de Montessorischool gaan. De pedagogisch medewerkers hebben een opleiding gevolgd om de kinderen volgens de methode van Maria Montessori te begeleiden. We integreren de Montessori-visie op een speelse manier in de Montessori peutergroep.

Er is een nieuw kindje in de groep en in de kring stellen wij Nina voor. De anderen noemen hun naam en vertellen iets over de Montessori groep. Maartje zegt dat iedereen een eigen plantje heeft en mag verzorgen. Jesper legt uit dat als je naar de wc moet, je het gele bad eendje op de hoek van jouw tafel zet. Dan weet de juf dat jij aan het plassen bent. Wat fijn dat Nina dat nu ook al weet!! Iedere dag is een van de kinderen 'het helpende handje' en vandaag mag Nina dat zijn. Nina mag daarom vandaag fruit uitdelen en straks helpen met vegen.

In het schooljaar 2015 – 2016 is de samenwerking verder uitgebreid met de Montessori Startgroep, een groep voor 3 tot 4-jarigen. Wij noemen dit de Startgroep omdat kinderen hier een natuurlijke overgang maken van peuterspeelzaal naar het onderwijs. Onder begeleiding van een pedagogisch medewerker met een Montessori opleiding voor het jonge kind kan een groep 'bijna kleuters' spelenderwijs hun 'schoolcarrière' beginnen. Vanaf hun derde jaar brengen de peuters regelmatig een bezoek aan de Montessorischool en doen ze mee aan verschillende activiteiten van de onderbouwklassen.

5 Interactievaardigheden van de pedagogisch medewerker

De interactie tussen de pedagogisch medewerker en het kind bepaalt voor het grootste deel de kwaliteit van de kinderopvang. Wij hechten hier bijzonder veel waarde aan en doen er alles aan om de kwaliteit te optimaliseren via trainingen en opleidingen. Tijdens de maandelijkse werkoverleggen worden de kinderen en de onderlinge samenwerking besproken. Dit komt de interactie tussen de pedagogisch medewerker en het kind ten goede. Tot slot wordt ieder jaar de Kwaliteitsmonitor uitgevoerd. Dit instrument geeft een goed beeld van allerlei aspecten van de groep zoals bijvoorbeeld de verscheidenheid aan materialen en het pedagogisch klimaat op de groep.

5.1 Sensitieve responsiviteit

Emotionele ondersteuning of sensitieve responsiviteit houdt in dat we gevoelig en responsief reageren op kinderen, op een manier die past bij de behoeften, de stemming en het ontwikkelingsniveau van het kind. De pedagogisch medewerker richt zich op de kinderen, kijkt regelmatig de groep rond, luistert aandachtig als de kinderen iets zeggen en is daadwerkelijk in hen geïnteresseerd. Signalen worden goed opgevangen en het kind krijgt positieve aandacht.

We reageren op een manier die aansluit op het gedrag van het kind en op wat het kind op een bepaald moment nodig heeft. Bijvoorbeeld: een kind dat verdrietig of boos is, krijgt emotionele ondersteuning en een kind dat fijn aan het spelen laten we in zijn spel. We kijken goed waar de behoeften liggen. Zo zal een baby meer behoefte hebben aan rustige spelletjes en wil een BSO kind graag meer uitgebreide activiteiten.

5.2 Respect voor autonomie

Deze vaardigheid van de pedagogisch medewerker heeft betrekking op het respect dat wij tonen voor de eigen wil en de gevoelens van de kinderen. We vinden het belangrijk dat we kinderen de ruimte geven om eigen keuzes te maken en om dingen zelf en op hun eigen manier te doen. We onderkennen de wil en gevoelens van het kind en stimuleren actief de ontwikkeling van de autonomie door hen uit te nodigen zelf dingen uit te proberen, problemen op te lossen en beslissingen te nemen. Daar past ook bij dat kinderen inspraak hebben in regels of de bijstelling hiervan.

Dylan komt naar me toe. Hij vraagt: "Ik heb een spel bedacht. Mag ik dat uitleggen?" Ik kijk Dylan aan en zeg: "Wat een leuk idee! Welk spel heb je bedacht?" Dylan: "Mattenvoetbal." Ik zeg: "Ik roep de kinderen bij elkaar. Jij mag de kinderen vertellen dat we dit gaan doen en dan mag je het spel uitleggen." Dylan glimlacht en vertelt de spelregels enthousiast!

5.3 Structuur bieden en grenzen stellen

De pedagogisch medewerkers bewaken de grenzen en bieden structuur aan de kinderen zodat zij weten wat zij kunnen verwachten. Voor een baby is structuur belangrijk omdat het een gevoel van veiligheid geeft. Voor oudere kinderen is structuur van belang. Het geeft een gevoel van veiligheid en geeft duidelijkheid over wat wel en niet kan. We geven heldere instructies en houden ons aan gemaakte afspraken en dat verwachten we ook van de kinderen.

5.4 Praten en uitleggen

Deze pedagogische vaardigheid gaat over de mate waarin we praten met kinderen (kwantiteit) én over de manier waarop we dat doen (kwaliteit). Praten met het kind en uitleg geven is belangrijk voor de (taal)ontwikkeling van kinderen. Het helpt hen de wereld om zich heen te begrijpen.

Voor kwalitatief goede verbale interacties stemmen wij ons taalgebruik af op het kind: zowel op wat het begrijpt als op wat het interessant vindt. Dit kan alleen door goed te luisteren naar de kinderen. Onze gesprekken met de kinderen zijn echte gesprekken, ze hebben het karakter van een dialoog. We stellen (open) vragen en zorgen waar nodig voor “uitbreiding” van wat het kind zegt. Ook met baby's praten we, maar natuurlijk wel op een andere manier die passend is bij de leeftijd. Tijdens het praten kijken we het kind altijd aan, praten op ooghoogte en benoemen wat we zien.

5.5 Ontwikkelingsstimulering

De pedagogisch medewerker stimuleert de ontwikkeling van persoonlijke competenties en het opdoen van nieuwe kennis en vaardigheden. We stimuleren baby's en kinderen op alle ontwikkelingsgebieden. Dit doen we door uitdagende of nieuwe activiteiten aan te bieden en door het spel van de kinderen “uit te breiden”. We sluiten aan op wat baby's en kinderen al kunnen en brengen hen steeds net een stapje verder. Dat kan door moeilijke handelingen op te splitsen in kleine stappen of door kinderen uit te dagen tot redeneren, overleggen en het zelf vinden van oplossingen. We moedigen kinderen onder andere aan door het geven van complimenten.

5.6 Begeleiden van sociale interacties

Met deze vaardigheid stimuleert en begeleidt de pedagogisch medewerker de sociale interacties tussen kinderen onderling. We stimuleren positieve omgang en interacties tussen kinderen. Door samen te spelen, te delen en/of samen iets te maken, ontwikkelen kinderen hun sociale vaardigheden. Bij problemen en conflicten grijpen we zo nodig in op een manier die kinderen verder helpt. Dit doen we bijvoorbeeld door regels te benoemen en door uitleg te geven.

Tom vraagt: “Juf, mag ik de boter?” De boter staat bij Sanne. De juf zegt: “Je mag Sanne vragen of zij de boter aan jou wil geven.”

Een vaste medewerker (over het algemeen de mentor van het kind) wordt gekoppeld aan het kind gedurende de wienperiode. Dit helpt het kind om zich veilig en vertrouwd te gaan voelen bij de medewerker en daarna bij de groep. Na die eerste fase wordt het gemakkelijker om relaties aan te gaan met andere kinderen. Hieronder noemen wij een aantal voorbeelden van manieren waarop wij ervoor zorgen dat het kind zich thuis voelt in de groep en bij de andere kinderen:

- Wij maken een welkomstkaart voor het kind en hangen deze op in de groep.
- Wij hebben een moment (tijdens de kring in de ochtend of tijdens een ander tafelmoment) waarin we een liedje zingen en benoemen wie er die dag allemaal zijn.
- We vragen of de oudere kinderen het nieuwe kind willen begeleiden. Zo nodig geven we hiervoor tips.
- Via het ouderportaal geven wij informatie over activiteiten en liedjes. Ouders/verzorgers kunnen dit thuis ook weer delen en zingen met hun kind.

6 Stamgroep en wennen

Elk kind wordt geplaatst op een eigen groep, de stamgroep in dagopvang en basisgroep in BSO. Deze groep heeft vaste pedagogische medewerkers en meestal vaste invallers zodat de kinderen niet in aanraking komen met teveel andere gezichten. In de dagopvang heeft elke stamgroep een eigen groepsruimte. In de BSO wordt afhankelijk van de locaties nauwer samengewerkt en heeft niet elke basisgroep een eigen groepsruimte, maar zijn er wel vaste groepsmomenten.

6.1 Mentorschap

Een mentor is een pedagogisch medewerker met een speciale verantwoordelijkheid voor een kind. De mentor houdt zich bezig met het welbevinden van het kind en is het eerste aanspreekpunt voor ouders/verzorgers en collega's. Uiteraard kunnen alle pedagogisch medewerkers van de groep benaderd worden. Wanneer het echter gaat om specifieke kwesties, zoals de ontwikkeling van het kind, oudergesprekken, de kennismaking en het welbevinden, neemt de mentor hierover contact op met ouders/verzorgers. De kinderen zelf merken hier niets van, zij kunnen terecht bij alle pedagogisch medewerkers.

De kinderen krijgen bij plaatsing een mentor toegewezen, dit wordt genoteerd op het kennismakingsformulier. Tijdens het kennismakingsgesprek ontmoeten ouders/verzorgers de mentor van hun kind. De mentor van het kind is bij voorkeur de pedagogisch medewerker die het kind het meest ziet. Wanneer een kind nieuw is, zal de mentor het kind intensief begeleiden en extra aandacht geven. Hoe lang deze periode duurt, hangt af van de behoefte van het kind.

6.2 Wennen aan de opvang

Het wennen op de opvang is afhankelijk van een aantal factoren. Is het kind al bekend met de kinderopvang? Heeft het vriendjes op de opvang? Stroomt het door naar een volgende groep of is het helemaal nieuw? Hieronder beschrijven we hoe we omgaan met de belangrijkste wennmomenten.

6.2.1 Wennen op dagopvang- en peuterspeelzaalgroepen

De mentor van het kind doet het kennismakingsgesprek met ouders/verzorgers. Tijdens dit gesprek worden afspraken gemaakt voor het wennen van het kind op de groep. Wij streven ernaar dat één vaste begeleider aanwezig is voor het kind, veelal de mentor. Zeker tijdens de wenfase is het belangrijk dat het kind in onze nabijheid kan zijn. Dit is vaak nodig voordat het zelf tot spelen kan komen. Het is fijn als een kind een knuffel of iets dergelijks meeneemt van thuis. Een peuter kan ook een foto meenemen van zijn/haar familie.

Naast de afgesproken momenten kunnen er meer wennmomenten worden afgesproken. Hierbij wordt gekeken hoe de wenperiode voor het kind verloopt. We letten onder meer op hoe het kind went aan de groep en de medewerkers, of het goed drinkt en slaapt en hoe het met het kind gaat als het wakker is. Aan de hand van deze informatie plannen we eventueel meer wennmomenten in.

Tijdens het brengen vragen we ouders/ verzorgers om het afscheid vrij kort te houden. Wij steunen het kind in eventueel verdriet. Uiteraard kunnen ouders/verzorgers altijd bellen om te horen hoe het gaat of om het een en ander af te stemmen.

6.2.2 Wennen op de BSO

Wanneer een kind naar een nieuwe BSO groep gaat, mag het wennen in de nieuwe groep. Er vindt een kennismakingsgesprek plaats met ouders/verzorgers waarin onder meer de wenafspraken

worden afgesproken. Hoe vaak het kind gaat wennen hangt af van de behoefte. Meestal volstaat één of twee keer wennen.

Fatima gaat in februari over naar de 8+ groep. Zij vindt dit erg spannend. Fatima is de maand ervoor alvast gaan wennen op de nieuwe groep, zij heeft gezien wat voor speelgoed aanwezig is en ze heeft ook met andere kinderen kunnen spelen. Fatima is vertrouwd geraakt met de ruimte en ze weet naar welke medewerker ze toe kan. Fatima heeft zin om naar de volgende groep te gaan.

In het belang van het kind vragen we ouders/ verzorgers om het afscheid bij het brengen tijdens het wennen vrij kort te houden. Uiteraard bieden we het kind troost en veiligheid. Ouders/verzorgers mogen altijd bellen om te horen hoe het met hun kind gaat.

Alleen voor de BSO: Het kan gebeuren dat ouders dagen willen ruilen of extra dagen wensen. Wanneer wij deze dag(en) (tijdelijk) niet kunnen bieden op de eigen groep van het kind, kunnen we een plaats aanbieden op een andere groep. Hiervoor geldt dezelfde wenprocedure als bij de eerste stamgroep. Als ouders hiervoor kiezen, vragen we hiervoor toestemming te geven door middel van het **toestemmingsformulier 2e stamgroep**. Er vindt vervolgens een gesprek plaats met de nieuwe pedagogisch medewerker over de bijzonderheden van het kind. Afhankelijk van de duur vindt er ook tijdens de plaatsing een gesprek plaats met de pedagogisch medewerker. Tijdens dit gesprek wordt besproken of het kind goed went aan de 2e stamgroep. Het welbevinden van het kind kan een reden zijn om de opvang in de 2e stamgroep eerder te beëindigen. Uiteraard doen we er alles aan om het kind goed te begeleiden en te laten wennen.

6.2.3 Wennen bij doorstromen naar een andere groep

De manager kinderopvang bepaalt op basis van de planning wanneer een kind kan doorstromen naar een volgende groep. De klantenservice kan aangeven of en wanneer een kind geplaatst kan worden. Uiteraard kijken de pedagogisch medewerkers of het kind er sociaal-emotioneel aan toe is om door te stromen.

Wanneer kinderen doorstromen naar een andere groep binnen de locatie gaan zij van tevoren geregeld een kijkje nemen op de nieuwe groep. Op deze manier leren ze stapsgewijs en passend bij de behoefte van het kind (oa afhankelijk van leeftijd) de nieuwe groep en omgeving kennen. De mentor stemt met de nieuwe mentor af op welk moment dit het meest geschikt is voor het kind en de groep. Dit kan zijn tijdens het vrij speelmoment, een activiteit of bijvoorbeeld het eetmoment. Het 'kijkje nemen' vormt op deze manier voor het kind een leuke activiteit die hem ondersteunt in het wennen op de nieuwe groep.

6.3 Samenvoegen van groepen

Groepen van één locatie worden wel eens samengevoegd. Dit kan om praktische redenen of in verband met activiteiten of met een pedagogisch doel gebeuren.

Op rustige dagen zoals de woensdag of vrijdag, vakantiedagen of studiedagen kan er (structureel) worden samengevoegd gedurende de dag of tijdens openen en sluiten. Wij werken dan met vaste groepen die op dit soort momenten worden samengevoegd. Voor de kinderen van de verschillende groepen wordt een vaste pedagogisch medewerker ingezet. Ouders zijn op de hoogte van deze momenten en met welke groepen dat is.

Onze locaties bieden verschillende activiteiten aan om aan de behoeftes van kinderen tegemoet te komen. Te denken valt aan peuteractiviteiten op de dagopvang of onze bezoeken aan de Blokhut op de BSO. Op deze momenten verbreken we bewust de grenzen van de groepen zodat kinderen de

mogelijkheid hebben om binnen een vertrouwde omgeving andere ervaringen op te doen en de grotere wereld te ontdekken.

In de informatieboekjes van de locaties staat uitgewerkt op welke momenten er gekozen wordt om groepen samen te voegen of om groep doorbrekend te werken. Hierin staat ook hoe dit gebeurt zodat het welbevinden van de kinderen gewaarborgd blijft en we tevens recht doen aan de exploratiedrang van kinderen. Ouders kunnen de informatie hierover voor de eigen locatie op deze manier altijd terug vinden in de informatieboekjes op het Ouderportaal.

7 Verzorging, inrichting en materialen

Onze groepsruimten zijn ingedeeld in overzichtelijke themahoeken. Op deze manier kunnen kinderen zelf een keuze maken waar ze willen spelen en met welke materialen. Naast de groepsruimten wordt op veel locaties ook gespeeld in de hal of de buitenruimte. Dit is vaak een goede plek voor gezamenlijk spel met kinderen van andere groepen en spel met ander materiaal.

Op de BSO, de dagopvang of op de peuterspeelzaal zijn materialen beschikbaar die thuis niet altijd voorhanden zijn. Kinderen hebben de keuze uit verschillend materiaal dat uitdagend is. Wij zorgen ervoor dat we zoveel mogelijk werken met duurzaam materiaal, geen materiaal verspillen en met zorg omgaan met onze materialen. Wij geven hierin het goede voorbeeld zodat de kinderen dit leren.

Gijs vertelt aan begin van de BSO dat opa jarig is. Samen bedenken we welke knutsel hij zou willen maken en welk materiaal we hiervoor kunnen gebruiken. Wanneer de knutsel klaar is, kijken we welk materiaal er over is en of dit hergebruikt kan worden. Dit wordt bijvoorbeeld opgeruimd in de restpapierbak.

Onze buitenruimten zijn gericht op het kunnen ontdekken en mogen ravotten. We gaan ervan uit dat een kind vies mag worden en dat het mag ontdekken, uiteraard binnen veilige grenzen.

7.1 Verzorging

Met name op de dagopvang en de peuterspeelzaal zijn er veel momenten waarop er een-op-een contact is tussen de pedagogisch medewerker en het kind, bijvoorbeeld tijdens het verschonen, het begeleiden bij het zelf naar de wc gaan en het meehelpen van het dekken en afruimen van de tafel. Dit zijn de momenten waarin de band tussen hen kan groeien en de ontwikkeling van het kind gestimuleerd kan worden.

Op de BSO bestaan verzorgingsmomenten vooral uit het bieden van ondersteuning daar waar nodig. Een 4-jarige zal veel meer hulp nodig hebben dan een 12-jarige, die zich over het algemeen prima zelf kan redden.

Op zieke kinderen in de opvang zullen we extra letten en als dat nodig is contact opnemen met de ouders/verzorgers. Meer informatie hierover is te vinden in ons ziektebeleid.

7.2 Voeding en rituelen

Bij alle vormen van opvang is het tafelmoment met de kinderen een sociaal moment. De start en het einde zijn duidelijk afgebakend door bijvoorbeeld het zingen van een lied of het gezamenlijk afruimen. Het draait niet alleen om het eten van fruit, de boterham of warme maaltijd, maar het is ook het moment om met elkaar van gedachten te wisselen.

Bij de jonge kinderen gaat het om eenvoudige gesprekjes maar bij de oudere kinderen op de BSO vinden echte discussies plaats. Er wordt dan bijvoorbeeld ook gesproken over welke activiteiten de kinderen zouden willen gaan doen. We nemen de inbreng van de kinderen serieus en proberen hun wensen te realiseren.

Wanneer het mooi weer is, eten huiskamer 1 en 2 buiten fruit op de veranda. Vooraf worden de handen gewassen en zijn de kinderen naar de wc geweest. De kinderen zitten naast elkaar. Twee kinderen krijgen een stapel bekers in hun hand en mogen die uitdelen. De pedagogisch medewerker schenkt water in en nadat iedereen heeft gedronken wordt de schaal met stukjes fruit doorgegeven. Ze worden gestimuleerd om verschillende soorten fruit te pakken (max 3). De kinderen wachten totdat iedereen heeft. Wanneer 'smakelijk eten' wordt gewenst, eet iedereen zijn fruit op.

Bij De Kindervlinder bieden we tussen de middag een warme maaltijd aan. Daarnaast is er voor de BSO's Uit&Thuis en De Buren een Eetclub beschikbaar, waar de kinderen ook hun avondmaaltijd met andere kinderen en een pedagogisch medewerker nuttigen.

De voeding die wij aanbieden is conform de richtlijnen van het voedingscentrum en waar mogelijk biologisch. Dit staat beschreven in ons voedingsbeleid.

7.3 Ontwikkelingsgericht spel: activiteiten

Op alle vormen van opvang is ontwikkelingsgericht spel belangrijk. Wij stimuleren de ontwikkeling van kinderen met gerichte activiteiten. Het kan zijn dat deze gericht zijn op een bepaald ontwikkelingsgebied of dat de activiteit juist meerdere ontwikkelingsgebieden beslaat. Daarbij is het van belang dat activiteiten goed passen bij de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van het kind. Ook moeten de activiteiten uitdagend genoeg zijn. In principe mogen kinderen zelf kiezen of ze aan een activiteit willen meedoen. Onze ervaring is echter dat kinderen die aanvankelijk geen zin hebben om mee te doen vaak vanzelf enthousiast worden als ze andere kinderen bezig zien en dan alsnog willen mee te doen.

Echter, kinderopvang en BSO is vrije tijd en dat betekent dat wij de kinderen wel stimuleren, maar niet zullen dwingen om mee te doen.

We gaan met 8 kinderen in de leeftijd van 6 en 7 jaar in een kring zitten met de Kapla en gaan samen een zo hoog mogelijke toren bouwen. Hierbij zien wij dat kinderen overleggen hoe zij gaan bouwen en oplossingen aandragen. Ook wordt er een appél gedaan op de motorische ontwikkeling en concentratie. Tijdens het bouwen, komen er andere kinderen bij ons kijken wat we aan het doen zijn en willen mee doen. Zij mogen zelf een toren bouwen naast ons en we dagen ze uit om te kijken wie de hoogste toren kan bouwen.

7.4 Vrij spel

Naast doelgerichte activiteiten waarmee de ontwikkeling wordt gestimuleerd, is vrij spel een belangrijk onderdeel van de dag. Vrij spel geeft kinderen de mogelijkheid om op hun eigen manier en in hun eigen tempo met andere kinderen te kunnen spelen, zowel binnen als buiten. Naarmate de kinderen ouder worden krijgen ze meer vrijheid. Indien kinderen moeite hebben om in hun spel te komen, helpen we ze daarbij.

We zijn altijd in de nabijheid van de kinderen aanwezig als zij spelen. Soms is het nodig dat wij ondersteunen bij conflicten maar meestal kunnen kinderen kleine ruzies heel goed zelf oplossen.

We bouwen bewust rustmomenten in tijdens het spelen. Dit kan bijvoorbeeld door een boekje te lezen, even te rusten op een matrasje of op de bank met op de achtergrond rustige muziek. Op deze manier kan een kind emotioneel bijtanken van alle indrukken of van school. Activiteiten zijn dus niet altijd actief maar kunnen er ook op gericht zijn een kind rust te bieden.

7.5 Uitstapjes

Wij doen allerlei uitstapjes met de kinderen. Deze uitstapjes kunnen zeer divers zijn, van het voeren van de eendjes tot bijvoorbeeld een bezoek aan een museum. Een bezoek aan de Blokhut op Koudenhoorn is jaarlijks vaste prik voor BSO kinderen. In ons 'beleid uitstapjes' hebben wij regels opgesteld over de verhouding tussen het aantal pedagogisch medewerkers en de kinderen bij een bepaald soort uitstapje, gecombineerd met de leeftijd van het kind.

In de herfstvakantie gaan we met 16 kinderen van de leeftijd 10-12 jaar opstap naar het bos. Wij gaan daar op zoek naar spullen die wij kunnen gebruiken voor een knutsel op de groep. Wij laten de kinderen hesjes dragen om herkenbaar en zichtbaar te zijn. De twee pedagogisch medewerkers zijn ook zichtbaar en herkenbaar door middel van oranje gekleurde hesjes. De EHBO doos, mobiele telefoon en de aanwezigheidslijst gaan mee voor de veiligheid of bij een calamiteit.

7.6 Opendeurenbeleid

Naarmate kinderen ouder worden hebben zij, naast geborgenheid en veiligheid, steeds meer behoefte aan het vergroten van hun leefwereld. Kinderen kunnen daarom ook buiten hun stamgroep op verkenning gaan, bijvoorbeeld in een andere groep of in gemeenschappelijke ruimte. Op deze manier hebben kinderen meer spelmogelijkheden en kunnen zij ook met kinderen van de andere groep spelen. Uiteraard kunnen kinderen indien zij dat willen altijd terug naar hun stamgroep. Baby's hebben behoefte aan rust en emotionele veiligheid, dus die blijven vooral op hun eigen groep.

In huiskamer 3 wordt de muziek heel hard gezet. De kinderen gaan disco dansen. De kinderen van huiskamer 4 horen dit en doen gezellig mee!

7.7 Observeren en kindvolgsysteem

Op de dagopvang en de peuterspeelzalen worden de kinderen die minimaal 2 dagdelen op eenzelfde locatie bij ons komen, elk half jaar geobserveerd met behulp van een kindvolgsysteem. Op de BSO is dit jaarlijks.

Observaties worden genoteerd en tot 7 jaar worden de resultaten hiervan jaarlijks of op verzoek met de ouders/verzorgers besproken. Als dat nodig is, observeren we tussentijds extra. De mentor van het kind is hiervoor verantwoordelijk.

Wij zoeken twee momenten om Erik te observeren. De eerste is tijdens het voetballen. We kijken hoe hij omgaat met verlies en/of hoe hij samenspeelt: geeft hij de bal af, neemt hij de leiding, hoe beweegt hij zich? Dit rapporteren wij. Daarnaast kijken we ook naar Erik tijdens een activiteit in zijn ééntje zoals het maken van een tekening: wat tekent hij en hoe lang is hij geconcentreerd bezig, hoe is zijn mimiek? Dit schrijven wij in het observatieboekje van het kind.

7.8 Opvallende signalen

Tijdens de opvang gaan pedagogisch medewerkers dagelijks om met kinderen. Ze kijken gericht naar hun ontwikkeling met behulp van ons observatiesysteem. Hierdoor kunnen we de ontwikkeling van elk kind goed volgen. Wanneer er bijzonderheden in de ontwikkeling zijn, bijvoorbeeld wanneer problemen in het gedrag worden geconstateerd, bespreken we dit altijd met ouders.

SKO onderhoudt goede contacten met verschillende zorgpartners zoals het onderwijsadviesbureau, Logopedie en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Indien nodig zullen we ouders doorverwijzen

naar passende instanties voor verdere ondersteuning. Onze pedagogisch medewerkers worden hierin begeleid door de pedagogisch coaches die op hun beurt weer worden ondersteund door de manager pedagogiek en de aandachtsfunctionaris.

7.9 Doorgaande ontwikkelingslijn

Voor ons is het belangrijk dat informatie over een kind wordt overgedragen. Ouders/ verzorgers mogen de informatie over hun kind altijd inzien. Wij vragen hen altijd toestemming voordat wij informatie overdragen of ze verschaffen de informatie zelf aan een andere instantie. Er vindt een overdracht van gegevens en/of overleg plaats als:

- een kind doorstroomt naar een andere opvangsoort.
- een kind naar school gaat.
- er een convenant of een intentieverklaring met school is waarin staat dat informatie uitgewisseld wordt tussen school en de medewerkers van de BSO.

Ouders/ verzorgers ontvangen nadat het kind vier jaar geworden is, het boekje van het kindvolgsysteem (Kijk!) waarin alle observatiegegevens van de dagopvang of de peuterspeelzaal zijn opgenomen. Indien mogelijk streven we naar een 'warme overdracht'. Hierbij geven we niet alleen schriftelijke informatie over het kind maar lichten we dit ook mondeling toe.

7.10 Gebruik media (BSO)

Voor kinderen in de BSO is het gebruik van multimedia apparaten steeds belangrijker aan het worden. Ze vinden het interessant en meestal erg leuk. SKO heeft beleid ontwikkeld om goed te kunnen omgaan met multimedia. Wij vinden het belangrijk dat er sprake is van een groepsproces en interactie tussen de kinderen. Echter willen we niet alle media buiten de BSO houden omdat multimedia nu eenmaal onderdeel is van ons leven, ook dat van kinderen.

Het is de taak van de pedagogisch medewerkers om het gebruik van multimedia in goede banen te leiden. Naarmate een kind ouder wordt, leert het steeds meer verantwoordelijkheid te dragen voor het verantwoord omgaan met diverse multimedia. Globaal komt ons mediabeleid er op neer dat we functioneel gebruik maken van multimedia op de groepen en dat het ingezet kan worden als activiteit die aansluit bij de ontwikkeling van de kinderen.

Op vrijdagmiddag komt Carla spelen bij de BSO. Zij is 8 jaar oud. Op vrijdag komen er voornamelijk 4-jarige kinderen en jongens van haar leeftijd. Carla vindt het dan heerlijk om zich even terug te trekken met de tablet. Van Marieke, de pedagogisch medewerker, mag zij altijd een kwartiertje op de tablet. Ze speelt dan een spel dat samen met Marieke is uitgekozen. Marieke controleert regelmatig wat Carla aan het doen is.

Van groot belang bij het gebruik van multimedia is dat pedagogisch medewerkers altijd aanwezig zijn, meekijken en vragen van de kinderen kunnen beantwoorden.

8 Ouders/verzorgers: betrokkenheid, communicatie en samenwerking

De tevredenheid en betrokkenheid van ouders/verzorgers is voor ons van groot belang! Neem dus zeker contact op bij vragen of opmerkingen.

8.1 Haal- en brengcontacten

Tijdens het halen en brengen van de kinderen is er gelegenheid tot het nemen van afscheid en het uitwisselen van informatie. Wij vinden het fijn als wij op de hoogte worden gehouden van het welbevinden van het kind. Bij het ophalen informeren wij ouders/verzorgers over het verloop van de dag. Zowel bij het halen als het brengen vinden we het belangrijk dat het kind, zeker als het nog jong is, houvast heeft aan een ritueel. Bij het afscheid nemen, doen we dat bijvoorbeeld door samen met het kind naar de ouder/verzorger te zwaaien en daarna helpen we het kind om tot spelen te komen. Bij het ophalen, wil het kind vaak nog laten zien wat het heeft gedaan om zo de dag op de peuterspeelzaal, dagopvang of BSO af te sluiten. Naast persoonlijk contact, communiceren we met ouders via het online ouderportaal.

8.2 Ouderavonden en inspiratieavonden

De locaties voor dagopvang en peuterspeelzalen organiseren elk jaar een ouderavond. De thema's hiervan variëren. Naast de ouderavonden houden we SKO breed jaarlijks minimaal één inspiratiebijeenkomst waarvoor ouders/ verzorgers van alle opvangvormen zijn uitgenodigd.

8.3 Oudercommissie (LOC)

Iedere locatie of een cluster van locaties beschikt over een 'lokale' oudercommissie die de ouders/verzorgers vertegenwoordigen. Samen met de manager kinderopvang bespreken zij een paar keer per jaar de gang van zaken op de locaties. Te denken valt aan de uitvoering van het pedagogisch beleid of het voedingsbeleid. Het gaat altijd om zaken die betrekking hebben op de kinderen, de locaties en de opvang in het algemeen.

8.4 Centrale oudercommissie (COC)

In de centrale oudercommissie zit een lid van iedere oudercommissie plus een voorzitter en een secretaris. De centrale oudercommissie komt ongeveer zes keer per jaar bijeen. Ze bespreekt én adviseert met name over beleid. Deze commissie heeft bijvoorbeeld adviesrecht bij de vaststelling van het pedagogisch beleid of het voedingsbeleid. Daarnaast bespreekt zij met de directeur-bestuurder de belangrijke zaken van SKO.

8.5 Klanttevredenheidsonderzoek: de VerbeterMeter

Op een aantal relevant momenten wordt ouders om feedback gevraagd met behulp van de VerbeterMeter. Hiermee kunnen we de kwaliteit van onze opvang verbeteren.

8.6 Klachtenprocedure

SKO is aangesloten bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen. Klachten moeten zo snel mogelijk aan ons kenbaar gemaakt worden. Eerst aan de pedagogisch medewerkers en vervolgens aan pedagogisch coach en/of manager. Daarna eventueel de directeur-bestuurder. We kunnen dan in goed overleg bekijken hoe we de klacht kunnen oplossen. Als dit geen bevredigend resultaat oplevert, dan kan er een beroep gedaan worden op de Geschillencommissie. Let er wel op

dat de eerste melding van een klacht binnen een week bij de pedagogisch medewerker gedaan moet worden. Neem voor meer informatie contact op de manager kinderopvang.

9 Wettelijke eisen

De wet op de Kinderopvang biedt duidelijke voorschriften. Op dit moment is de wet Innovatie en Kwaliteit binnen de kinderopvang (IKK) van kracht waarin een aantal eisen worden gesteld. Sommige eisen moeten reeds zijn doorgevoerd, voor andere eisen geldt een inlooptijd tot 2023. SKO voldoet aan alle eisen en loopt op een aantal eisen al voor omdat we kwaliteit hoog in het vaandel hebben staan.

9.1 Beroepskracht-kind-ratio (BKR)

Een groep met kinderen onder de 4 jaar mag nooit groter zijn dan 16 kinderen. Een horizontale babygroep (kinderen tot 1 jaar) mag nooit groter zijn dan 12 kinderen en op een verticale groep mogen nooit meer dan 8 kinderen tot 1 jaar aanwezig zijn. Verder gelden op de groepen de volgende verhoudingen tussen pedagogisch medewerkers en kinderen:

- Per pedagogisch medewerker mogen 3 kinderen in de leeftijd 0 tot 1 jaar aanwezig zijn.
- Per pedagogisch medewerker mogen 5 kinderen in de leeftijd 1 tot 2 jaar aanwezig zijn.
- Per pedagogisch medewerker mogen 8 kinderen in de leeftijd 2 tot 4 jaar aanwezig zijn.
- Op BSO-groepen mogen per pedagogisch medewerker 10 kinderen aanwezig zijn in de leeftijd 4 tot 7 jaar. Voor de leeftijd 7 tot 12 jaar mogen per pedagogisch medewerker 12 kinderen aanwezig zijn.

9.2 VOG

Alle personeelsleden en stagiaires van SKO zijn in het bezit van een recente verklaring omtrent gedrag (VOG) en vallen onder de regeling continue screening.

9.3 3-uursregeling

Aan het begin en einde van de dag zijn er meestal minder kinderen aanwezig. Tijdens de middagpauze van pedagogisch medewerkers slapen veel kinderen, waardoor minder kinderen actieve pedagogische aandacht nodig hebben. Om voor een bepaalde flexibiliteit te zorgen, is de *drie-uursregeling* van kracht. Dit houdt in dat per dag maximaal 3 uur minder beroepskrachten op de groep aanwezig hoeven te zijn dan in de BKR staat voorgeschreven. Dit geldt tijdens pauzetijden, voor 9.30 uur en na 16.30 uur. Bij de opvanglocaties kan opgevraagd worden hoe deze regeling specifiek per groep is ingericht.

9.4 4-ogenprincipe bij dagopvang en peuterspeelzaalgroepen

Het vierogen principe houdt in dat er altijd een volwassene moet kunnen meekijken of meeluisteren met een beroepskracht. Een pedagogisch medewerker mag alleen op een groep staan mits er op elk moment een andere volwassene de mogelijkheid heeft om mee te kijken of luisteren.

Bij SKO werken we bij voorkeur met tenminste twee pedagogisch medewerkers op iedere groep. Helaas is dit niet altijd mogelijk, bijvoorbeeld in de volgende situaties:

- Het aantal kinderen is volgens de erkende rekentool voldoende om met één pedagogisch medewerker te werken. Wij doen dit in de dagopvang alleen wanneer er nog een andere pedagogisch medewerker in het kindercentrum aanwezig is.
- Het eerste en de laatste anderhalf uur van de dagopvang werken wij bij voorkeur met een naastgelegen groep samen. Dit omdat één van de medewerkers van een groep óf later komt (9.00 uur) óf eerder weggaat (17.00 uur). Wanneer deze groep te groot is voor de rust in de groep, keert de medewerker met de kinderen terug naar de eigen groep.
- Tijdens de lunchtijden, terwijl er geen stagiaire is.

Hoe geven we het vier-ogenprincipe vorm wanneer er niet direct vier ogen op de groep zijn?

- Onze kindercentra zijn transparant gebouwd. Er is veel glas toegepast tussen groepsruimten en gangen. Op deze manier is er goed zicht vanaf de gangen op de groepsruimte.
- Op de gangen lopen ouders/verzorgers, pedagogisch medewerkers, huishoudelijk medewerkers, pedagogisch coaches en leidinggevenden. Zij kunnen op ieder moment binnen komen.
- De manager kinderopvang en pedagogisch coaches lopen aan het begin, tussendoor en aan het eind van de werkdag de groepen langs.
- Was- en toiletruimtes en slaapruidten zijn transparant ingedeeld en overzichtelijk. De ruimten worden in de Kindervlinder gedeeld met de buurgroep.
- Was- en toiletruimtes zijn door ramen zichtbaar voor anderen. Voor kinderen zijn i.v.m. privacy wel schaamschotten en soms klapdeurtjes aanwezig rond de toiletputjes
- De verschoonruimtes zijn open in de groepsruimte of apart, maar dan open of met ramen.
- Er staan babyfoons aan op de slaapkamers. Pedagogisch medewerkers op de groepen luisteren en reageren actief op geluiden van baby's en volwassenen.
- Er zijn op de Kindervlinder en het Dok camera's in de slaapkamers. De medewerker kijkt bij geluiden via de babyfoon direct naar het beeldscherm. Bij geen zicht, gaat de medewerker kijken.
- Op het Kindercircus worden tijdens de pauze en slaaptijden babyfoons geplaatst bij de manager kinderopvang of de buurgroep.

9.5 Meldcode huiselijk geweld

Als kinderopvangorganisatie zijn wij verplicht een meldcode te hanteren. Hiermee kunnen signalen die wijzen op kindermishandeling en/of huiselijk geweld worden opgepakt en zo nodig worden gemeld bij hulpverlenende instanties.

Binnen SKO zijn een aantal aandachtsfunctionarissen aangesteld die hiervoor een training hebben gevolgd. Een aandachtsfunctionaris is verantwoordelijk voor de implementatie en uitvoering van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze functionaris coördineert het signaleringsproces, de verwijzing en de zorg rondom het kind en het gezin bij vermoeden van huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarnaast is de aandachtsfunctionaris vraagbaak voor de andere medewerkers.

Onze acties bij signalen van kindermishandeling en/of huiselijk geweld, hangen af van de ernst van de zorgen. Hiervoor bestaat een protocol met stappenplannen en afwegingskader. Wij volgen dit protocol, dat in principe bestaat uit de volgende stappen:

- Allereerst zullen wij de signalen die wij waarnemen bij elkaar checken, bijv. met de aandachtsfunctionaris en/of manager kinderopvang. Zie jij wat ik zie?
- Deze signalen worden vervolgens vastgelegd en besproken met de pedagogisch coach.
- Medewerkers houden ouders/verzorgers op de hoogte en vragen hen toestemming om het kind te mogen laten observeren door de pedagogisch coach. Deze legt de observatie vast in een verslag dat zorgvuldig wordt behandeld, conform de wet op de privacy.
- Als daar aanleiding toe is, neemt de pedagogisch coach voor advies contact op met Veilig Thuis of een andere externe organisatie. De pedagogisch coach, aandachtsfunctionaris en/of manager kinderopvang bespreken het verslag met de ouders/verzorgers. In dit gesprek wordt de aard en de ernst afgewogen en wordt er samen gekeken naar de volgende stappen. Dit kunnen tips zijn van de pedagogisch coach, een doorverwijzing naar bijv. CJG of er kan worden besloten om een melding bij Veilig Thuis te maken. Ouders/verzorgers worden hiervan op de hoogte gebracht.
- Van al deze gesprekken worden verslagen gemaakt waarbij zorgvuldig wordt omgegaan met privacygevoelige gegevens.
- De aandachtsfunctionaris zorgt voor een juiste verslaglegging en zorgt ervoor dat alle protocollen en procedures goed worden gevolgd.

- De pedagogisch coach zorgt voor goede monitoring. Op deze manier wordt het gezin gevolgd en kan wordt bekeken of steeds adequate hulp geleverd wordt.

9.6 Eisen aan de ruimte

Al onze ruimtes, zowel binnen als buiten, voldoen aan de wettelijk gestelde eisen en worden daartoe jaarlijks gecontroleerd door de GGD. Rapporten van de controles van onze locaties zijn op te vragen bij het [landelijk register kinderopvang](#). De ruimtes zijn veilig, toegankelijk en passend ingericht, in overeenstemming met het aantal en de leeftijd van de kinderen.

Voor ieder kind is er in elke ruimte kind minimaal 3,5 m² binnenspeelruimte beschikbaar. Voor de buitenruimte geldt dat deze aangrenzend aan het pand ligt en dat deze minimaal 3m² per buiten spelend kind groot is.

SKO: een goede keuze

Jullie keuze voor kinderopvang bij SKO betekent:

- Een veilige en vertrouwde omgeving voor je kind.
- Betrokken medewerkers die je kind stimuleren.
- Een plek waar je kind zijn/haar talenten kan ontdekken en ontwikkelen.
- Professionele medewerkers die hun werk met enthousiasme en vakkennis doen.
- Een compleet aanbod voor kinderopvang in jullie buurt.
- Een wijkgericht samenhangend aanbod voor je kind dankzij samenwerking met scholen, zorginstellingen, sportscholen etc.

Kortom, oprechte aandacht en verantwoorde verzorging voor jullie kind!